

1730 Tingmøtene på Sandferhus

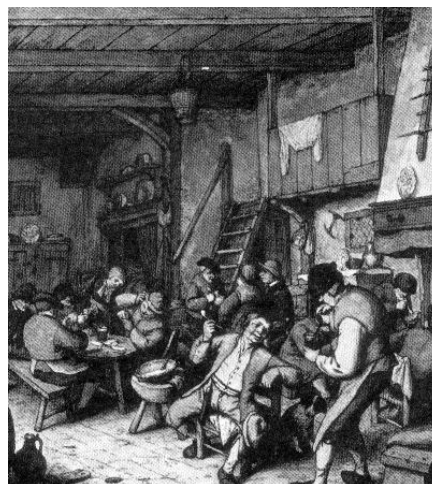
Sandferhus, navnet som på en måte blir borte mellom Værnes og Hell, har gjennom alle tider vært et ferjested med skyss-stasjon og gjestgiveri. Fra gammel av hadde navnet en velkjent klang, men har i moderne tid kommet noe i skyggen av flyplassen og det mer populistiske internasjonale salgs- og reklame ordet ”Hell”. Dette til tross har Sandfærhus en viktig plass i dalførets historie, og at den første stjørdalingen trolig slo seg ned nettopp på Sandfærhus – kan være like god gjetning som andre forslag.

Helt frem til 1856 var det ferjested på Sandferhus. Og tar en for seg gjestgiveriet og skyss-stasjonen, kan en med litt godvilje si at Sandferhus den dag i dag opprettholder sin rolle i så måte. Både deler av Trondheim Lufthavn og Rica Hell Hotel ligger da vitterlig på Sandferhus !!

Frem mot 1656 hører vi om han Ola og han Ivar som bodde på Sandferhus, men først ved Simon Jensen Svane blir dokumentasjonen etterrettelig. I 1662 var Simon Svane ”skyss-skaffar” og ”gjestgjevar”, og han hadde hele 6 tjenestegutter, som trolig fungerte som ferjemannskap. I 1684 hadde han Store og Lille Lånke som underbruk. Etter Svane kom en av Von Schultz sine menn inn som oppsitter, nemlig Mickel Gast. Ikke bare overtok han bruket og gjestgiveriet, men sannelig overtok han like godt kona til den forrige eieren da han døde rundt 1686.

Senere kom Karl Johnsen Stene til Sandferhus som gjestgiver og driver av skyss-stasjonen. Med ham begynte en ”ny tid”. Trolig overtok han hele Sandferhus i 1730, og bygslet til seg et større område ut av Værnes Hovedgård. Likevel tyder utdrag fra tingsprotokollen på at Stene hadde drevet Sandferhus også før 1730. Han arvet nemlig vertskapsrollen for *tingmøtene* for Stjørdal. Hør bare: *”Efterat Thingholdet i nogle år havde været ham frataget, får han det igjen i 1732 mod at forplikte sig til så længe Thinget varer ikke at skjenke øl, vin eller Brændevin til nogen til druckenskap og Tumult, men kun til nødtørft samt vedtage en Bod på 5 rdlr for hver drucken person som han ikke ved ankomsten til Thingstedet har anmeldt som beskienket. Men når Thinget er til ende med sager, skatter og Forretninger da at måtte selge til enhver såmeget de behager”*.

I den tiden Karl Stene drev Sandferhus, og tinget ble holdt der, gikk det ikke alltid helt fredelig for seg – for å si det mildt. Det fortelles om ville slagsmål under tingmøtene, for ikke å si etterpå. Flere av rettssakene var mellom magister Jens Nilssøn Parelius og løytnant Knut Sejersted, svigersønn til fru Ellen Svane Gast. Sistnevnte enkefrue etter to tidligere eiere av Sandferhus. Disse prosessene og slagsmålene var ofte etterspill etter tingmøtene. Allmuen og berørte parter hadde kanskje ofte et annet syn på saken og dommen enn ”de lærde tingmennene”. Det gikk trolig så hardt for seg at det resulterte i nye tingmøter. Spiraleffekten syntes å ha vært stor en stund. Både brennevin og kniv satt løst på den tiden – en ikke alltid heldig kombinasjon som vi vet.

Om bestyreren var pådriver eller mekler, skal være usagt, men Karl Stene ble visstnok trøtt av ”det ville livet”, og en dag i 1743 hengte han seg selv. Etter hans død forsøkte enken,

Gudborg Johnsdatter Stene - å drive Sandferhus. Men det synes som om "festingen og slagsmålene" fortsatte. Hun mistet sin bevilgning. Denne ble gitt til William Wessel den 11. september 1745 av stiftbefalingsmann Christian de Stockfleth under påskudd av at "....*Gudborg Johansdatter Stene viser så slet opførsel, at de reisende må ty andet steds hen*". I 1746 ble tinget flyttet fra Sandferhus til Moksnes.